

Spis treści

Autorzy	XVII
Wstęp	XIX
Wykaz skrótów	XXIII
Wykaz literatury	XXVII

Część I. Organy traktatowe

Rozdział I. Komitet Praw Człowieka (<i>Roman Wieruszewski</i>)	3
§ 1. Komitet Praw Człowieka – ogólna charakterystyka	4
I. Geneza	4
II. Struktura Komitetu, wybór i mandat członka	5
III. Organy Komitetu	7
IV. Tryb funkcjonowania	8
§ 2. Kompetencje Komitetu	9
I. Procedura sprawozdawcza	9
1. Rodzaje sprawozdań	10
2. Rozpatrywanie sprawozdań	11
3. Uwagi końcowe oraz procedura <i>follow-up</i>	11
4. Działania w sytuacji braku sprawozdań	12
II. Procedury skargowe	12
1. Wymogi formalne skargi i klauzule wykluczające	13
2. Środki tymczasowe	17
3. Procedura rozpatrywania skarg i decyzja	18
4. Znaczenie procedury skargowej	19
5. Skarga międzypaństwowa	23
III. Komentarze ogólne	24
§ 3. Współpraca międzynarodowa oraz rola organizacji pozarządowych	25
Rozdział II. Komitet do Spraw Likwidacji Dyskryminacji Rasowej (<i>Aleksandra Gliszczyńska-Grabias</i>)	27
§ 1. Komitet do Spraw Likwidacji Dyskryminacji Rasowej – ogólna charakterystyka organu	28
I. Geneza	28

II. Struktura Komitetu, wybór i mandat członka	31
III. Tryb funkcjonowania	33
§ 2. Kompetencje Komitetu	34
I. Procedura sprawozdawcza	34
1. Rodzaje sprawozdań	34
2. Przebieg procesu sprawozdawczego	36
3. Uwagi końcowe oraz procedura <i>follow-up</i>	36
4. Postępowanie w przypadku braku wypełnienia obowiązku sprawozdawczości	37
II. Procedury skargowe	38
1. Wymogi formalne skargi i klauzule wykluczające	38
2. Środki tymczasowe	41
3. Procedura rozpatrywania skargi i decyzja	42
4. Proces <i>follow-up</i> w odniesieniu do decyzji	43
5. Znaczenie procedury skargowej	44
6. Skarga międzypaństwowa	45
III. Procedury wczesnego powiadamiania i pilnego działania	46
IV. Dyskusje tematyczne	49
V. Zalecenia ogólne	51
§ 3. Relacje w ramach systemu ONZ oraz relacje Komitetu z organizacjami pozarządowymi	52
I. Forum ONZ	52
II. Organizacje pozarządowe	54
Rozdział III. Komitet do Spraw Likwidacji Dyskryminacji Kobiet	
(Katarzyna Sękowska-Kozłowska)	59
§ 1. Komitet do Spraw Likwidacji Dyskryminacji Kobiet – ogólna charakterystyka organu	60
I. Geneza	60
II. Struktura Komitetu, wybór i mandat członka	62
III. Tryb funkcjonowania	67
§ 2. Kompetencje Komitetu	69
I. Procedura sprawozdawcza	69
1. Rodzaje sprawozdań	69
2. Etapy procesu sprawozdawczego	70
A. Złożenie sprawozdania przez państwo-stronę	70
B. Wyznaczenie sprawozdawcy krajowego	71
C. Obrady przedsesyjnej grupy roboczej	71
D. Przekazanie listy pytań oraz odpowiedzi państwa-strony	71
E. Dialog z państwem-stroną podczas sesji Komitetu	72

F. Spotkania Komitetu z pozostałymi uczestnikami procesu sprawozdawczego	72
G. Obrady Komitetu na posiedzeniu zamkniętym oraz uchwalenie uwag końcowych	72
H. <i>Follow-up</i>	73
3. Uproszczona procedura sprawozdawcza	73
II. Procedura skargowa	74
1. Złożenie skargi	75
2. Przesłanki dopuszczalności skargi	75
3. Procedura rozpatrywania skargi	78
III. Prowadzenie postępowania wyjaśniającego	79
IV. Zalecenia ogólne	81
§ 3. Relacje w ramach systemu ONZ	82
§ 4. Współpraca z krajowymi instytucjami ochrony praw człowieka	84
§ 5. Współpraca z organizacjami pozarządowymi	85
Rozdział IV. Komitet Praw Gospodarczych, Socjalnych i Kulturalnych	
(Zdzisław Kędzia)	89
§ 1. Wpływ różnic w percepcji praw człowieka na postanowienia Międzynarodowego Paktu Praw Gospodarczych, Socjalnych i Kulturalnych dotyczące jego mechanizmu implementacyjnego	90
§ 2. Rozwój mechanizmu implementacyjnego Paktu	93
§ 3. Komitet Praw Gospodarczych, Socjalnych i Kulturalnych – ogólna charakterystyka i formy działania	96
I. Status	96
1. Geneza Komitetu	97
2. Wybór członków Komitetu	98
3. Autonomia organizacji wewnętrznej i trybu pracy	99
4. Sprawozdawczość Komitetu i ostateczność jego decyzji	102
II. Skład Komitetu i status jego członków	102
III. Organy Komitetu	105
IV. Tryb funkcjonowania	105
§ 4. Kompetencje Komitetu	108
I. Przedmiot kompetencji	108
II. Procedura sprawozdawcza	109
1. Rodzaje sprawozdań	110
2. Etapy procesu sprawozdawczego	110
III. Procedury skargowe	112
1. Złożenie skargi indywidualnej	113
2. Przesłanki dopuszczalności skargi indywidualnej	113
3. Procedura rozpatrywania skargi indywidualnej	114

4. Dotychczasowa praktyka w sprawie skarg indywidualnych	116
5. Skarga państwowa	117
IV. Procedura dochodzeniowa	118
V. Komentarze ogólne	119
§ 5. Promocja praw gospodarczych, socjalnych i kulturalnych przez Komitet	122
§ 6. Współpraca międzynarodowa Komitetu w implementacji MPPGSK	123
§ 7. Rola organizacji pozarządowych i narodowych instytucji praw człowieka w działalności Komitetu	126
Rozdział V. Komitet Przeciwko Torturom (Grażyna Baranowska)	129
§ 1. Komitet Przeciwko Torturom – ogólna charakterystyka organu	130
I. Geneza	130
II. Struktura Komitetu, wybór i mandat członka	133
III. Tryb funkcjonowania	135
§ 2. Kompetencje Komitetu	136
I. Procedura sprawozdawcza	136
1. Etapy procesu sprawozdawczego	138
A. Złożenie sprawozdania przez państwo-stronę	138
B. Wyznaczenie sprawozdawcy krajowego	139
C. Przekazanie listy pytań oraz odpowiedź państwa-strony	140
D. Dialog z państwem-stroną podczas sesji Komitetu	141
E. Obrady Komitetu na posiedzeniu zamkniętym oraz uchwalenie uwag końcowych	142
F. <i>Follow-up</i>	142
II. Procedura dochodzeniowa	143
III. Świadczenie dobrych usług w sprawach międzypaństwowych	145
IV. Procedura skargowa	147
1. Uwagi ogólne	147
2. Złożenie skargi	149
3. Przesłanki dopuszczalności skargi	150
4. Procedura rozpatrywania skargi	151
V. Wspieranie Podkomitetu do Spraw Prewencji	152
VI. Komentarze ogólne	153
§ 3. Relacje w ramach systemu ONZ	154
§ 4. Współpraca z krajowymi instytucjami praw człowieka i organizacjami pozarządowymi	155
I. Krajowe instytucje praw człowieka	155
II. Organizacje pozarządowe	156

Rozdział VI. Podkomitet do Spraw Prewencji (<i>Grażyna Baranowska</i>)	159
§ 1. Podkomitet do Spraw Prewencji – ogólna charakterystyka organu ..	160
I. Geneza	160
II. Struktura Podkomitetu, wybór i mandat członka	161
III. Tryb funkcjonowania	163
§ 2. Kompetencje Podkomitetu	164
I. Przeprowadzanie wizyt w miejscach zatrzymań	165
II. Wspieranie krajowych mechanizmów prewencji	170
III. Współpraca na rzecz zapobiegania torturom	173
1. Z odpowiednimi organami i mechanizmami ONZ	173
2. Współpraca z regionalnymi instytucjami lub organizacjami	175
3. Współpraca z organizacjami pozarządowymi	175
Rozdział VII. Komitet Praw Dziecka (<i>Anna Natalia Schulz</i>)	177
§ 1. Ogólna charakterystyka i geneza Komitetu	178
I. Uwagi ogólne	178
II. Geneza powstania	179
III. Struktura, wybór i mandat członka	181
IV. Tryb funkcjonowania	184
§ 2. Kompetencje Komitetu	186
I. Procedura sprawozdawcza	186
1. Rodzaje sprawozdań	186
A. Struktura sprawozdania z implementacji Konwencji .	189
B. Struktura sprawozdań dotyczących Protokołów fakultatywnych	190
2. Etapy procesu sprawozdawczego	191
A. Złożenie raportu	191
B. Publikacja sprawozdania i wyznaczenie sprawozdawców	193
C. Inne materiały będące do dyspozycji członków Komitetu	193
D. Przesdesja i lista dodatkowych pytań	194
E. Odpowiedź na listę pytań	195
F. Dialog z delegacją rządową	196
G. Uwagi końcowe	197
H. Odpowiedź rządu na Uwagi końcowe	198
I. <i>Follow-up</i>	199
II. Procedury skargowe	199
1. Uwagi ogólne	199
2. Skargi indywidualne	201

A. Skarżący i złożenie skargi	201
B. Dopuszczalność skargi	202
C. Procedura rozpatrywania skargi	202
D. Procedury po zakończeniu postępowania	208
3. Skargi międzypaństwowe	208
III. Procedury dochodzeniowe	209
IV. Komentarze ogólne	212
§ 3. Inne działania Komitetu Praw Dziecka	214
I. Dni Dyskusji	214
II. Wizyty w państwach-stronach	215
III. Robocze wyjazdy Komitetu	216
IV. Nieformalne konsultacje z państwami	216
§ 4. Relacje w ramach systemu ONZ	217
I. Raporty kierowane do Zgromadzenia Ogólnego ONZ	217
II. Pozostałe interakcje Komitetu w ramach systemu ONZ	217
§ 5. Rola NGO i NHRI	218
Rozdział VIII. Komitet do Spraw Ochrony Praw Wszystkich	
Pracowników Migrujących i Członków ich Rodzin	
<i>(Katarzyna Sękowska-Kozłowska)</i>	219
§ 1. Komitet do Spraw Ochrony Praw Wszystkich Pracowników Migrujących i Członków ich Rodzin – ogólna charakterystyka organu	220
I. Geneza	220
II. Struktura Komitetu, wybór i mandat członka	223
III. Tryb funkcjonowania	224
§ 2. Kompetencje Komitetu	225
I. Procedura sprawozdawcza	225
1. Rodzaje sprawozdań	226
2. Etapy procesu sprawozdawczego	227
3. Uproszczona procedura sprawozdawcza	228
II. Procedura skargowa	229
III. Komentarze ogólne	230
§ 3. Współpraca w ramach systemu ONZ	231
§ 4. Współpraca z krajowymi instytucjami ochrony praw człowieka	232
§ 5. Współpraca z organizacjami pozarządowymi	233
Rozdział IX. Komitet do Spraw Praw Osób Niepełnosprawnych	
<i>(Katarzyna Sękowska-Kozłowska)</i>	235
§ 1. Komitet do Spraw Praw Osób Niepełnosprawnych – ogólna charakterystyka organu	236
I. Geneza	236

II. Struktura Komitetu, wybór i mandat członka	238
III. Tryb funkcjonowania	240
§ 2. Kompetencje Komitetu	242
I. Procedura sprawozdawcza	242
1. Rodzaje sprawozdań	242
2. Etapy procesu sprawozdawczego	244
A. Złożenie sprawozdania przez państwo-stronę	244
B. Wyznaczenie sprawozdawcy krajowego	244
C. Obrady przedsesyjnej grupy roboczej	244
D. Przekazanie listy pytań oraz odpowiedź państwa-strony	244
E. Dialog z państwem-stroną podczas sesji Komitetu	245
F. Obrady Komitetu na posiedzeniu zamkniętym oraz uchwalenie uwag końcowych	245
G. <i>Follow-up</i>	246
3. Uproszczona procedura sprawozdawcza	246
II. Procedura skargowa	247
1. Złożenie skargi	247
2. Przesłanki dopuszczalności skargi	248
3. Procedura rozpatrywania skargi	253
III. Prowadzenie dochodzenia	255
IV. Stosowanie procedury wczesnego ostrzegania i pilnego działania	256
V. Komentarze ogólne	257
§ 3. Współpraca w ramach systemu ONZ	258
§ 4. Współpraca z krajowymi instytucjami ochrony praw człowieka	260
§ 5. Współpraca z organizacjami pozarządowymi	261
Rozdział X. Komitet do Spraw Wymuszonych Zaginięć	
(<i>Grażyna Baranowska</i>)	265
§ 1. Komitet do Spraw Wymuszonych Zaginięć – ogólna charakterystyka organu	266
I. Geneza	266
II. Struktura Komitetu, wybór i mandat członka	269
III. Tryb funkcjonowania	271
§ 2. Kompetencje Komitetu	272
I. Procedura sprawozdawcza	272
1. Etapy procesu sprawozdawczego	274
A. Złożenie sprawozdania przez państwo-stronę	274
B. Wyznaczenie sprawozdawcy krajowego	275
C. Przekazanie listy pytań oraz odpowiedź państwa-strony	275

D. Dialog z państwem-stroną podczas sesji Komitetu	276
E. Spotkania Komitetu z pozostałymi uczestnikami procesu sprawozdawczego	276
F. Obrady Komitetu na posiedzeniu zamkniętym oraz uchwalenie uwag końcowych	277
G. <i>Follow-up</i>	278
II. Rozpatrywanie wniosków o wszczęcie poszukiwań i odnalezienie osoby zaginionej – „pilne działanie”	278
1. Złożenie wniosku	278
2. Przesłanki dopuszczalności wniosku	279
3. Procedura rozpatrywania wniosku	280
III. Procedury skargowe	282
1. Złożenie skargi	282
2. Przesłanki dopuszczalności skargi	283
3. Procedura rozpatrywania skargi	284
4. Rozpatrywanie skarg międzypaństwowych	285
IV. Wizyty krajowe	286
V. Pilne przedstawienie Zgromadzeniu Ogólnemu ONZ informacji o możliwym praktykowaniu wymuszonych zaginięć w sposób rozległy lub systematyczny	288
VI. Komentarze ogólne	289
§ 3. Relacje w ramach systemu ONZ	289
§ 4. Współpraca z krajowymi instytucjami praw człowieka i organizacjami pozarządowymi	291
I. Krajowe instytucje praw człowieka	291
II. Organizacje pozarządowe	292

**Część II. Funkcjonowanie procedur sprawozdawczych
do organów traktatowych w odniesieniu do Polski**

Rozdział XI. Funkcjonowanie procedury sprawozdawczej do Komitetu Praw Człowieka w odniesieniu do Polski (Roman Wieruszewski)	297
§ 1. Sprawozdawczość rządu polskiego przed Komitetem Praw Człowieka	297
§ 2. Zaangażowanie innych podmiotów w proces sprawozdawczy	299
§ 3. Analiza realizacji przez Polskę zaleceń Komitetu Praw Człowieka ...	300
Rozdział XII. Funkcjonowanie procedury sprawozdawczej do Komitetu do Spraw Likwidacji Dyskryminacji Rasowej w odniesieniu do Polski (Aleksandra Gliszczyńska-Grabias)	305
§ 1. Sprawozdawczość Polski przed Komitetem do Spraw Likwidacji Dyskryminacji Rasowej	305

§ 2. Zaangażowanie innych podmiotów w proces sprawozdawczy	306
§ 3. Analiza realizacji przez Polskę zaleceń Komitetu do Spraw Likwidacji Dyskryminacji Rasowej	308
I. Zalecenia dotyczące wycofania zastrzeżeń do Konwencji	308
II. Zalecenia dotyczące ratyfikacji umów międzynarodowych z zakresu ochrony praw człowieka	309
III. Zalecenia dotyczące rewizji ustawodawstwa w celu realizacji praw zawartych w Konwencji	310
Rozdział XIII. Funkcjonowanie procedury sprawozdawczej do Komitetu do Spraw Likwidacji Dyskryminacji Kobiet w odniesieniu do Polski (Katarzyna Sękowska-Kozłowska)	319
§ 1. Sprawozdawczość Polski przed Komitetem do Spraw Likwidacji Dyskryminacji Kobiet	319
§ 2. Zaangażowanie innych podmiotów w proces sprawozdawczy	320
§ 3. Analiza realizacji przez Polskę zaleceń Komitetu do Spraw Likwidacji Dyskryminacji Kobiet	322
I. Zalecenia dotyczące wycofania zastrzeżeń do Konwencji	323
II. Zalecenia dotyczące dokonania ratyfikacji umów międzynarodowych z zakresu praw człowieka	324
III. Zalecenia dotyczące rewizji ustawodawstwa	325
Rozdział XIV. Funkcjonowanie procedury sprawozdawczej do Komitetu Praw Gospodarczych, Socjalnych i Kulturalnych w odniesieniu do Polski (Zdzisław Kędzia)	335
Rozdział XV. Funkcjonowanie procedury sprawozdawczej do Komitetu Przeciwko Torturom w odniesieniu do Polski (Grażyna Baranowska)	343
§ 1. Sprawozdawczość Polski przed Komitetem Przeciwko Torturom	343
§ 2. Zaangażowanie innych podmiotów w proces sprawozdawczy	344
§ 3. Analiza realizacji przez Polskę zaleceń Komitetu Przeciwko Torturom	345
I. Zalecenia dotyczące dokonania ratyfikacji umów międzynarodowych dotyczących praw człowieka	347
II. Zalecenia dotyczące rewizji ustawodawstwa	348
Rozdział XVI. Funkcjonowanie procedury sprawozdawczej do Komitetu Praw Dziecka w odniesieniu do Polski (Anna Natalia Schulz)	357
§ 1. Sprawozdawczość Polski przed Komitetem Praw Dziecka	357
§ 2. Procedura i terminowość przygotowania sprawozdań przez Polskę	359
I. Ministerstwo	359
II. Sejm	360
§ 3. Zaangażowanie innych podmiotów w proces sprawozdawczy	360

I. Raporty alternatywne organizacji pozarządowych i prezesja	360	
II. Raport Rzecznika Praw Dziecka	362	
§ 4. Analiza realizacji przez Polskę zaleceń Komitetu z zakresu legislacji	365	
I. Zalecenia dotyczące wycofania zastrzeżeń do Konwencji	367	
II. Zalecenia dotyczące dokonania ratyfikacji umów międzynarodowych z zakresu ochrony praw człowieka	367	
III. Zalecenia dotyczące rewizji ustawodawstwa	369	
1. Uwagi końcowe z 2002 r.	369	
A. Postępowanie w sprawach nieletnich	369	
B. Małoletni bez opiekunów prawnych w postępowaniach uchodźczych	371	
C. Małoletnie ofiary przestępstw o charakterze seksualnym	374	
D. Zdanie dziecka w postępowaniach dotyczących jego osoby	376	
E. Pobór do wojska małoletnich	377	
2. Pozostałe zalecenia z 2015 r.	378	
A. Równe traktowanie	378	
B. Kodeks karny	379	
C. Piecza zastępcza	379	
D. Aborcja i edukacja seksualna	380	
E. Dzieci z mniejszości romskiej	381	
IV. Zalecenia dotyczące przyjęcia nowych rozwiązań prawnych ...	381	
1. Uwagi 2002. Zakaz karcenia fizycznego	381	
2. Uwagi 2015	383	
A. Okna życia	383	
B. Ustawa ramowa o ochronie zdrowia dzieci	385	
§ 5. Podsumowanie	386	
 Rozdział XVII. Funkcjonowanie procedury sprawozdawczej do Komitetu do Spraw Praw Osób Niepełnosprawnych w odniesieniu do Polski (Katarzyna Sękowska-Kozłowska)		389
§ 1. Sprawozdawczość Polski przed Komitetem do Spraw Praw Osób Niepełnosprawnych	389	
§ 2. Zaangażowanie innych podmiotów w proces sprawozdawczy	390	
 Część III. Rada Praw Człowieka 		
Rozdział XVIII. Rada Praw Człowieka – kompetencje i funkcjonowanie (Aleksandra Gliszczyńska-Grabias)		395

Spis treści

§ 1. Ogólna charakterystyka organu	395
§ 2. Kluczowe kompetencje Rady	398
I. Ustanawianie procedur specjalnych	398
II. Rozpatrywanie skarg	401
§ 3. Rada wobec problemów i sytuacji kryzysowych w obszarze ochrony praw człowieka	403
§ 4. Powszechny Przegląd Okresowy	405
§ 5. Polska na forum i w ocenie Rady	409
I. Rada Praw Człowieka	409
II. Powszechny Przegląd Okresowy	410
III. Procedury specjalne	416
Uwagi końcowe (Roman Wieruszewski)	419
Aneks – Sprawozdanie z przebiegu spotkania Komitetu Praw Dziecka z polską delegacją rządową w 18.9.2015 r. (Anna Natalia Schulz)	425
Indeks rzeczowy	431